

AnletsBladet

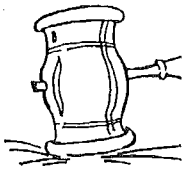
NR 2

MAJ 2000

Ordföranden har ordet

Ett nytt årtionde, ett nytt årtusende, en "ny" ordförande!

Det händer så mycket nytt. Vi går in i ett nytt millenium och ändå skall vi hålla oss kvar i det förgångna.

Många frågetecken finns, när det gäller *släktforskning*. Hur skall uppgifterna bevaras för framtiden? Datafiler kan så lätt förstöras. Skall man överföra filerna till skrift för lättare och säkrare förvaring i våra arkiv...eller? Idag framstår allt tydligare behovet av släktforskarföreningar, anslutna till Släktforskarförbundet. Vi måste utöva påtryckningar på myndigheterna, för att "våra" barnbarn och barnbarns barn skall kunna fortsätta släktforska i framtiden.

Vi har haft förmånen att kunna utnyttja de böcker som fördes, för *kontroll* av invånarna i landet i släktforsknings syfte.

Vi har alltså behov av att vara så många som möjligt i Botvidsbygdens Släktforskarförening m.fl. föreningar, och - kom i håg, det är Ni medlemmar som bestämmer vad vi i styrelsen skall arbeta med. Skall vi representera föreningen på regionalträffar och riksstämmor?! Skall vi arrangera fler föredrag, kurser, utflykter, anbyttardagar? Vad mera?

Kom på sammankomster som vi anordnar. Stötta oss med din närvaro, dina erfarenheter och förslag. Historik angående AnletsBladet. Någon har reagerat på "An" i fetstil i AnletsBladet. An med fetstil är en återgång till de första "bladen" som

Forts. på sid 2.

Vägnamnen i Botkyrka

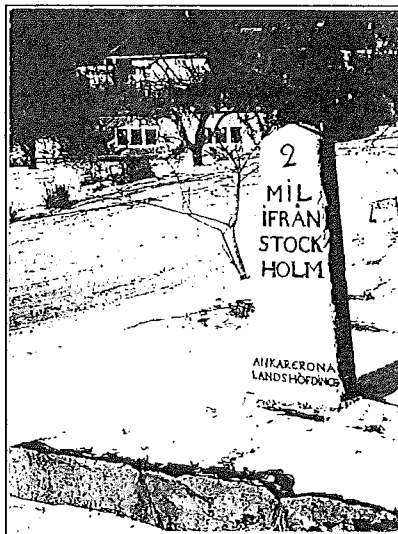
Text: Hans Stedfeldt

Foto: Sven-Gunnar Broström

Isamband med BSF:s årsmöte den 29 mars hade Sven-Gunnar Broström inbjudits att hålla föredrag om den under fjolåret utkomna boken "Vägnamnen i Botkyrka". 43 personer kom för att lyssna på föredraget.

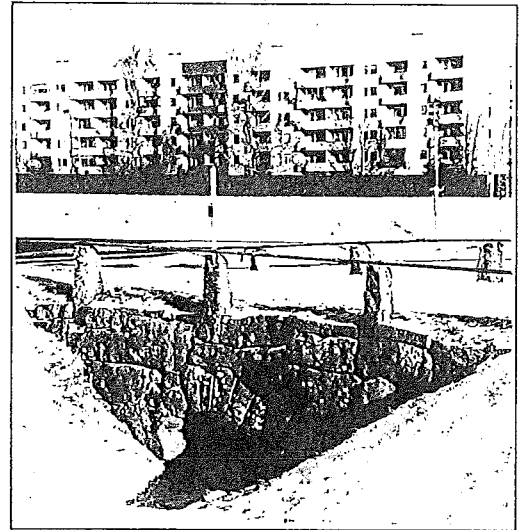
Sven-Gunnar Broström berättade och visade bilder med utgångspunkt från sin och Lars Severins forskning om vägnamn i Botkyrka. Arbetet har pågått i ca 30 år och i början av 1990-talet börjar man att sammanställa forskningen, som sedan utmynnar i boken "Vägnamn i Botkyrka" utgiven av Botkyrka kommun, Tekniska förvaltningen 1999.

Ursprungligen används vattenvägar för förflyttningar, men alltsedan bronsåldern kan man spåra s.k hålvägar eller ridstigar som används för förflyttning och transport.

Milstolpe, utvisande 2 mil från Stockholm, rest 1751 utefter gamla riksvägen vid sjön Aspen.

Under vikingatiden reses runstenar utefter vägarna, dels till minne av personer och händelser dels som vägmarkering.

Stenbron vid infarten till ICA Maxi i Alby minner om den månghundraåriga Göta Landsväg.

Under 1600-talet börjar man att mäta vägarna och sätta upp avståndsmärken s.k milstenar. Vid Fittja bro, som byggdes på 1660-talet finns sådana milstenar bevarade.

Vägnamnen idag har ofta sitt ursprung från gårdar, torp, personer eller aktiviteter som är förknippade med platsen i fråga. Sven-Gunnar Broström beskrev de gårdar, torp, personer och olika aktiviteter som givit namn till vägarna i Botkyrka idag. Utförligare beskrivningar finner man i den ovan namngivna boken, som finns att köpa hos kommunen eller i Tumba Bokhandel. □

utkom för ca 10 år sedan. Vi återgår till gamla traditioner.

Du som *ännu* inte betalat årsavgiften till föreningen - gör det snarast! Det går att använda de "gamla" inbet.korten trots ny kassör.

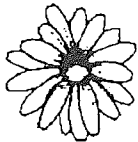
Vi är några medlemmar som under det gångna året, under Folke Petterssons sakkunniga ledning läst gamla handstilar. Handskrifter från 15-16- och 1700-tal.

Har Du några problem i Din forskning, kan kanske någon i styrelsen hjälpa Dig lösa dessa.

Hör gärna av Dig!

Med hopp om en givande framtid för föreningen.

Lars Gunnar Lindström

FöreningsInfo

BOTVIDSBYGDENS SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningens adress

Botvidsbygdens Släktforskarförening
c/o Hans Stedfeldt, Solbacksvägen 19
147 41 Tumba. Tel: 08-530 364 77

Styrelsen (riktnr. 08)

Ordf. Gunnar Lindström, tfn 778 08 49
V.ordf. Anita Karlsson, tfn 530 33310
Sekr. Hans Stedfeldt, tfn 530 36477
Kassör. Folke Pettersson, tfn 530 326 04
Ledamot. Bertil Nilsson, tfn 531 71833
Suppl. Göta Eriksson, tfn 531 714 12
Suppl. Arne Svensson, tfn 531 83659

AnletsBladet (Redaktion)

Hans Stedfeldt, ansv.utg. tfn 530 36477
E-post: hans@stedfeldt.pp.se
Arne Mattsson, red. tfn 530 37116
E-post: arkarma.mattsson@swipnet.se

Avgifter

Medlemsavgift 2000: 100:-
Familjemedlem: 50:-
Postgiro: 419 06 23-1

Om du flyttar...

Anmäl din nya adress till:

Folke Pettersson, tfn 530 326 04

Uttran - en del av Grödinge

När undertecknad för 10 år sedan försökte etablera kontakt med så många som möjligt som kunde informera om Uttrans förflutna, lyckades inte detta alltid. Jag blev då hänvisad till böcker, utdrag ur skrivelser och andrahandsberättelser, därför finns det sådant som visat sig vara i behov av korrigering och komplettering.

KÄLLA: Grödinge Jul 1999 TEXT: Britt Andersson sept. 1999

För några år sedan sammanträffade jag med tre av Josef Wilhelm Engwalls och hans hustru Ninnies barnbarn. Två av dessa höll på att skriva en släktkrönika. Den ene, doktor Olof Kylin, vars namn var bekant från min hemstad Jönköping, hade i unga år åkt kälke i Lavretsbacken tillsammans med den med honom jämnåriga Alfons Bergin, min granne på Åsvägen i Uttran! Den andre, Olles betydligt yngre kusin, Björn Wretman son till yngsta dottern Helga Engwall, konstfacksutbildad, och skriftställaren Carl Harald Wretman ansvarade bland annat för ett stort fotografiskt släktmaterial och interiörbilder. På en del punkter avvek mina tidigare källor från deras uppgifter varför jag är glad att kunna ge en riktigare version av vissa detaljer.

Engwallska gården/Uttrans gård/ Sigridsgården

är olika benämningar på den villa som kvarnägaren, redaren och Gävlegrosshandlaren Victor Theodor och Christine Engwalls sjunde barn, sonen Wilhelm (1861-1930) lät bygga åt sig och sin familj vid Vattravägen, Uttran, ursprungligen med tomt från Frisörparken till Sågviksparken.

Pappa Victor ville enligt tidens sed att barnen skulle få en god teoretisk utbildning om möjligt till ingenjör

eller ekomom. Ödet ville annorlunda för Wilhelm. Han drabbades nämligen i 15-årsåldern av polio med högersidig benförlamning. Läkarna på den tiden föreskrev rörligt arbete med fysisk träning, därför utbildades han till agronom vid Ultuna. Likt president Roosevelt fick han bära en metallställning som tillät honom att hjälpligt gå med käpp. Tillsammans med sin hustru Ninnie Hasselblad fick han som tidigare nämnts tre döttrar Stina gift Kylin (1892-1961), Karin (1893-1973), sjuksköterska, ogift och Helga (1895-1988) gift Wretman. Döttrarna föddes under den period då de bodde på Frändesta, Sparreholm där de hade 200 kor och specialiseringen låg på mejeridelen.

Då brodern Ernst brådstörtat blev VD för familjeföretaget i Gävle sålde han en del av sin egendom Malmsjö till prins Oscar Bernadotte. Försäljning av villatomter i de undantagna områdena Ensta, Norrbyvret och Uttran var fysiskt mindre påfrestande för Wilhelm. "Käppen" berättar Erik Åström, "blev Engwalls markör då köparna pekade ut sin valda tomt." Jonas Hilding ritade därefter in den angivna ytan på sin vältecknade tomtkarta. Tomtpriset 1913 omräknat kr/kvm låg på lägst 26 högst 32 öre/kvm. Man kunde få en "sämre" tomt på 1320 kvm för 343

kronor, de förnämsta på 11440 kvm för 15.100 kronor.

Många män ur senare uttransläkter, däribland Alfons farfar Albert Bergin fick sysselsättning genom Engwalls bygge, den magnifika villa som ännu står kvar och som en period var sjukhem förestått av Sigröd Högrström (därav Sigrödsgården) och som genomgripande reoverats av nuvarande ägaren Orvar Pantzar.

"Morfar Wilhelm installerade en riktig vattentoalett i Uttran 1910. Denna förevigades med en Kodak rullfilmskamera 12x16 cm från sekelskiftet. Rinnande vatten inomhus var nytt. En gårdskarll pumpade upp vatten för hand varje dag till en stor cistern på vinden", minns Olle. Till belysningen utomhus användes koltrådslampor som fräste och blixtrade i mörkret. Olles pappa Eskil Kylin var fältläkarstipendiat på Söderby sjukhus då han mötte Stina Engwall, som blev hemmafru med sex barn. De gifte sig 1917 och bosatte sig först i del av uttranvillan. Senare arbetade Eskil på Serafimern innan familjen flyttade till Göteborg och sedan till Jönköping. J. W. Engwall med hustru var driftiga personer som ordnade stort och smått i samhället. Efter 20 år i Uttran, då huset såldes till fru Ingrid Nelson år 1928, bosatte de sig på Kungsholmen, men som den finansman Engwall var (släkten omfattar bland andra Kreuger och Toll) köpte han senare Rickardsviks gård vid Drevviken, där han sålde 250 stora sommarstugetomter. Wilhelm dog 1930. Fortfa-

rande höll Jonas Hilding i trådarna i Uttran och kände ansvar för samhället och dess invånare.

Rungården

I sin släktkrönika berättar de tre barnbarnen, Olles syster Kajsa-Brita Ängeby och hennes dotter Kristina Ängeby-Möller var också närvarande, om ännu en Uttran-Engwall, Victors och Christines barn nummer åtta, dottern Ester Katarina (1865-1944. Hon var gift med förre löjtnanten John Runer från Gävle vilken bedrivit konststudier i Frankrike och Italien. De lät bygga en annan stor villa helt nära Engwalls, Rungården, Runers väg (Sköndal) sedermera pensionat och sjukhem och idag tvåfamiljshus. Tomten hade brygga i Segersjön. Villan inrymde också John Runers stora ateljé i vinkel. Olle Kylin minns hur spännande det var att se John i vit rock arbeta med skulpturer och plaketter. John var en av tidens populära konstnärer, målare och skulptör som inte minst gjorde bilder av sina egna släktingar. Han hade egen nyckel till Gripsholms slott, där han efter tidens sed kunde kopiera de förnämliga samlingarna.

Ester, som även hon gått på Konstfack, var duktig målare men som tidens konstnärsluar hade hon svårt att göra egen karriär eller kände hon sig komplexfylld i förhållande till sin make. De hade inga barn och de dog med tio dagars mellanrum 1944. Det berättas, att när flaggan just hissats på halv stång på Rungården efter Esters död, rasade flaggstången plötsligt ner av sig själv från husväggen. □

En förteckning över litteratur i BSF:s arkiv bifogas tillsammans med detta nummer av AnletsBladet.

Är du intresserad av att låna någon litteratur ombeds du att kontakta: Arne Svensson, telefon 531 836 59.

Lösningen till läsövningen på sid. 4

Men, min Herr Mor Bror! En Disputation, til hwilken, med alla dess nöwendiga utgifter åtgår säkert 100 plåtar och dessutom, hushyra, uppässning, respengar, och mat, och annat pläck, hwad förslår då sexton Rdr. För hwilka, tillika med de öfriga 24 som Vallquist lämnat mig räkning på, jag redan skulle hafwa gordt redo, så fram jag icke ansedt det som ett dubbelt och onödigt besvär för herr Mor Bror, at särskilt emottaga 2ne räkningar som altför wäl kunde följas åt uti en. Emedlertid skulle jag med Farbror Furtentbachs omtalande här utinnan, hafwa warit ganska illa belåten, derest icke herr Professor Christiernin warit af den

KALENDARIUM

- 20/5 Utflykt till Birka.
Samling vid Sturehovs brygga.
Båten Victoria avgår kl.10.55.
Guide på Birka.
Åter till Sturehov kl. 16.25.
Pris: ca 110:-.
Servering finns på ön eller medtag kaffekorg.
Anmälan om deltagande ska göras senast den 12 maj till någon i styrelsen.
(se Förenings-Info).
Möjlighet till samåkning ordnas. Vi träffas vid Vuxenskolan kl. 9.45.

Lite om höstens verksamhet

- 20/9 Föredrag av Rolf Ottosson.
19.00 Gamla regionala kartor.
Broängsgården, Tumba.
- 18/10 Tema: Släktforskning.
Hallunda Bibliotek kl. 19.00.
Återkommer med mer info.
- 22/11 Ej fastställt, återkommer med mer information.

BSF:s styrelsemöten

På årsmötet den 29/3 framkom ett önskemål om att styrelsen skulle informera om föreningens styrelsemöten. Följande dagar gäller: Onsdagarna 6/9, 4/10, 8/11 i Broängsgården i Tumba kl. 19.00.

Milleniets första årsmöte

BSF höll onsdagen den 29 mars det nya milleniets första årsmöte i Vuxenskolan lokaler. Till ordförande för mötet valdes Ingemar Lindström och till sekreterare Hans Stedfeldt. Årsavgiften för 2001 är oförändrad eller 100 kronor för medlem och 50 kronor för familjemedlem. Till ny ordförande i föreningen valdes Gunnar Lindström. Nya i styrelsen är Göta Eriksson och Folke Pettersson. Styrelsens nuvarande sammansättning framgår på annan plats (se Föreningsinfo på sid. 2) i detta Anletsblad. Den avgående ordföranden Carl-Gustaf Lilje och styrelsesuppleanten Birgitta Rök avtackades med blommor. 26 personer var närvarande vid årsmötet.

Hans Stedfeldt

Liten läsövning

Exempel på gammal stil. Brev, skrivet år 1783 av en ung student i Uppsala till hans förmyndare i Stockholm.

Man; Minn Guds troord! En Disputation, till Givillan, med allu ^{och} modernu
vign utgiftur utgiver sig för 100 guld,
och afbeton, guldtyg, ny guldtyg,
anspångur, och mer, och annat
glädt, förut förflut du far kon ^{och}
Givillan, tillid med de ofriga 24 som
Vallquist lammat mig vädninga på, jag var
van fölls hufvud gort vada, för gort
jag idn ansat dit som att drabbat
och onödigt besvär för Guds troord,
ut förfärd vinnuttagur ^{och} vädninga
som velt för vinnuttagur följut ut ut
an. Grundarb id fölls jag med
farbror Svantebachs ansat velt
Givillan, hufvud vinnuttagur
fölls illu baludan, drast idn Guds
Profesor Christiernin vinnuttagur

Lösningen till läsövningen ovan finner du på sidan 3.

AnletsBladet söker medförfattare!

Vi behöver material. Artiklar, korta eller långa, smånotiser s.k. "fynd" under forskningen m.m. Vässa pennan och skriv - tidningen är till för Dig!

Redaktörerna

Finns dina rötter i Runtuna-Lid (D-län)?

Nyköping-Oxelösunds släktforskarförening anordnar i samarbete med Runtuna-Lids Hembygdsförening.

ANBYTARDAG

i Runtuna Bygdgård, Runtuna.

Lördagen den 9/9 kl. 10-17

Är du intresserad och vill vara med får du snarast höra av dig till:

Christel Eriksson, tel. 0155/21 29 83
Skynda dig och ring!

Saxat ur Angeläget 1/2000

Viktig information från Arninge!

Metta Brundin, avdelningsföreståndare vid Riksarkivets forskarsal i Arninge, Täby, informerar att *forsksalen kommer att vara stängd från den 1 juni t.o.m den 24 juni i år.* Under denna tid kommer personalen på arkivet att inventera alla lådor med mikrokort och rätta till felställningar. När detta är klart kommer alla försvunna kort att ersättas.

Släktforskar dagar 2000

Släktforskar dagarna 2000 äger rum i Linköping den 26-27 augusti i Folkets Park och i den angränsande kulturmiljön i Gamla Linköping.

Teman under dagarna blir bl.a:

Kvinnoöden samt släktforskning i tiden.

Gunnar Lindström deltagar från Botvidsbygdens släktforskarförening.

Saxat ur

Släkthistoriskt Forum 2/2000

Gravstensinventering

Tack vare alla flitiga inventerare har vi nu inventerat 910 kyrkogårdar och på 727 kyrkogårdar pågår inventering. Vissa kyrkogårdar är inventerade före 1850 och där behöver vi hjälp med att inventera fram till 1900 i första hand, och på de kyrkogårdar som ännu inte finns med i redovisningen är vi naturligtvis tacksamma för all hjälp vi kan få med detta kulturhistoriska viktiga arbete.

Är du intresserad av gravstensinventeringen i någon församling eller för en viss person kan du söka i vår nättidning Rötter under adress:

www.genealogi.se/gravsten

(där vi under våren lägger ut resultat per den 15 feb. 2000).

Några andra web-adresser...

Svenskt ortregister

www.sna.se/ortregister.html

Gamla riksdagsprotokoll

www.riksdagen.se/bibl/sphtml95/Lista.htm

Södra Gästriklands båtsmansrullor

home.swipnet.se/~w-93721/index.htm

Lantmäteriets hemsida:

www.lm.se